

ARGUMENTUM

news opinion analysis

2023 VITI QË LAMË PAS... Zhvillimet më të rëndësishme në Shqipëri, Rajon dhe Botë

Mesazhi "Urbi et Orbi"

Papa Françesku: Me sytë e ngulur te Krishti Fëmijë, kërkoj paqe në Botë.

Bilanci 2023

Kryeministri Rama: Ky ishte viti më i mirë për Shqipërinë!

Të dashur lexues dhe ndjekës të Argumentum.al,

Argumentum.al tashmë nga muaji prill 2022 vjen në versionin e një reviste të përmuajshme politike-diplomatike të cilën mund ta shfletoni online.

Ky botim mujor ofron një kombinim të qartë të lajmeve në vend, rajon dhe botë, si dhe opinioneve dhe analizave për ngjarjet e zhvilluara përgjatë një muaji.

Duke falënderuar secilin prej jush për vëmendjen dhe besimin ndaj medias tonë, ju premtojmë që do të vijojmë të sjellim për ju analizat objektive mbi zhvillimet kryesore në Vend, Rajon, Europë dhe në Botë.

Argumentum.al përpiqet të jetë burim autoritar i gazetarisë me analiza dhe komente mbi marrëdhëniet ndërkombëtare,

politikën botërore dhe një gamë të gjerë çështjesh me rëndësi globale duke sjelle materiale ekskluzive. Kjo falë edhe kontributit të disa prej emrave të njohur të politikës dhe publicistikës shqiptare dhe bashkëpunorëve të tjerë vendas dhe të huaj. Në të njëjtën kohë Argumentum.al është e hapur për komente e mendime të lexueseve të saj.

Lexoni falas mbi çështjet e brendshme dhe ndërkombëtare në revisten Argumentum.al në shqip dhe anglisht!

“Argumentum”, një proces intelektual ...

Marjana DODA
Kryeredaktore

Përmbajtja

03 EDITORIAL

- Vigjilje Krishtlindjesh-Bombardime në vend të kabanave në Palestinë.

05 POLITIKË

- Bilanci 2023/ Kryeministri Rama: Ky ishte viti më i mirë për Shqipërinë!

- Presidenti Begaj uron Vitin e Ri 2024: Paqe dhe begati gjithë shqiptarëve!

07 SPECIALE

- Në numrin e fundit për vitin 2023, Revista e përmuajshme politike-diplomatike Argumentum.al sjell një kronologji të disa prej ngjarjeve më të rëndësishme të shënuara gjatë vitit 2023 në

Shqipëri, Rajon dhe Botë.

08 SPECIALE | SHQIPËRI

11 SPECIALE | KOSOVË

15 SPECIALE | MAQEDONIA E VERIUT

16 SPECIALE | BOTA

20 FOKUS

- Kryeministri Rama mohon fjalët e veta: Ball-

kani i Hapur nuk është mbyllur!

- Mesazhi “Urbi et Orbi”/ Papa Françesku: Me sytë e ngulur te Krishti Fëmijë, kërkoj paqe në Botë

ENGLISH EDITION

25 ENGLISH TOP NEWS

- Albania's parliament lifts the legal immunity of former prime minister Sali Berisha

26 BALKAN OVERVIEW

- In North Macedonia, the political parties agree on the date of the elections

27 IN FOCUS

- “Urbi et Orbi”/ Pope Francis: Appeal for peace in the Middle East

28 REALPOLITIK

- Pull it but don't cut it! Peace after the storm! Halfway business! The belerian dilemma! Technique is ok, politics awkward!

31 GLOBAL

- UN approves Gaza aid resolution without an appeal for ceasefire

Vigjilje Krishtlindjesh

Bombardime në vend të kambanave në Palestinë

24 Dhjetor 2023

Vigjilje Krishtlindjesh. Ndërsa lufta vazhdon, të krishterët në mbarë botën shënojnë natën e Krishtlindjes.

Festimet mbahen zakonisht në Betlehem, ku besimtarët besojnë se Jezusi ka lindur, por Betlehem, vendlindja e Jezu Krishtit, sonte nuk feston. Këtë vit qyteti është pothuajse i shkretë, me pak adhurues përreth dhe pa pemë Krishtlindjesh të ngritur, pasi udhëheqësit e kishës vendosën të heqin dorë nga “çdo festime të

panevojshme festive” në solidaritet me Gazanët.

Të gjitha festimet janë anuluar pasi të krishterët palestinezë mbajnë zi për viktimat e gjenocidit izraelit. Këtë vit, Betlehem është i zymtë dhe i qetë. Nuk ka pemë Krishtlindjesh dhe nuk ka drita festash apo turistë për t’i parë ato.

Atmosfera e trazuar e shkaktuar nga konflikti Rusi-Ukrainë, konflikti izraelito-palestinez dhe ndasitë e brendshme politike dhe sociale, “e mpijnë dhe kërcënojnë të mbysin gëzimin e

Krishtlindjes”.

Papa Françesku tha në prag të Krishtlindjeve se “Princi i Paqes është edhe një herë i refuzuar nga logjika e kotë të luftës, nga përplasia e armëve”.

Papa vijoi duke thënë se mesazhi i vërtetë i Krishtlindjeve është paqja dhe dashuria, duke u bërë thirrje njerëzve të mos jenë të fiksuar pas suksesit të kësaj bote dhe “idhujtarisë së konsumizmit”.

Ai foli për “fillin tepër njerëzor që përshkon histori: kërkimi për fuqinë dhe fuqinë botërore,

famën dhe lavdinë, që mat gjithçka për sa i përket suksesit, rezultateve, numrave dhe shifrave, një botë e fiksuar pas arritjeve”.

Lufta më vdekjeprurëse e Gazës në Gaza hodhi një errësirë mbi Betlehem të dielën në prag të Krishtlindjeve, ndërsa numri i të vdekurve u rrit dhe Izraeli i zhvendosi përpjekjet e tij kundër Hamasit në jug të territorit të rrethuar.

Presidenti amerikan Joe Biden theksoi “nevojën kritike” për të mbrojtur civilët, në një telefonatë me kryeministrin Benjamin Netanyahu, i cili u zotua se Izraeli “do të vazhdojë luftën derisa të gjitha qëllimet e tij të jenë arritur”, sipas deklaratave zyrtare.

Qoftë në Perëndim apo në Lindje, midis kombeve të zhvilluara apo vendeve në zhvillim, aspiratat e njerëzve të zakonshëm përfundojnë në të njëjtën gjë – një jetë paqësore dhe të begatë. Askush nuk dëshiron që lufta të ndodhë në vendin e tij dhe askush nuk dëshiron të jetë dëshmitar i shfaqjes së krizave ekonomike apo sociale.

Ndërsa binte nata e Krishtlindjes, tymi u ngrit mbi territorin e rrethuar, ndërsa në Bregun Perëndimor Betlehemi ishte i heshtur, festimet e festave të tij u ndërpre. Në Egjiptin fqinj, përpjekjet tentative vazhduan për një marrëveshje për një tjetër shkëmbim pengjesh për palestinezët e mbajtur nga Izraeli.

Betlehemi, qyteti biblik në Bregun Perëndimor të pushtuar, ku të krishterët besojnë se Jezu Krishti lindi në një grazhd më shumë se 2000 vjet më parë, son-te hesht.

Në vend të kësaj, qyteti i lindjes së Jezusit – i cili është në mes të një zone lufte – po shënon

Krishtlindjet me një mesazh të fuqishëm dhe prekës: solidaritet me Palestinën.

E rrethuar me rrënoja dhe tela me gjemba, Virgjëresha Mari përqafton foshnjën Jezus, ndërsa Jozefi e përqafton atë, duke i ofruar ngushëllim. Në njërën anë të familjes, Magi mban një qefin të bardhë. Nga ana tjetër, bariu i katërt mban një çantë, një simbol i shpërnguljes palestineze.

Engjëjt, të varur rreth rrënojave, përfaqësojnë shpirttrat e fëmijëve që kanë qenë viktime të masakrave në tokën palestineze gjatë historisë: vrasja e fëmijëve në Betlehem nga Herodi në lindjen e Jezusit; sulme të ndryshme koloniale kundër popullit palestinez dhe paraardhësve të tyre; dhe masakrat aktuale të Izraelit në Gaza.

Rreth skenës, panele shumëgjuhëshe bëjnë thirrje për një armëpushim dhe për t'i dhënë fund masakrës kundër popullit palestinez.

Hana Hanania, kryetarja e Betlehemit, tha se skulptura synon të shfaqë vuajtjet palestineze

kudo. Kishat, klerikët dhe civilët në Gaza po bombardohen dhe një bllokadë zbatohet në Bregun Perëndimor, veçanërisht në Betlehem

Lufta ka shkatërruar pjesë të Gazës, ka vrarë rreth 20,400 palestinezë dhe ka zhvendosur pothuajse të gjithë 2.3 milionë banorët e territorit.

Numri në rritje i vdekjeve mes trupave izraelite – 156 që nga fillimi i ofensivës tokësore – mund të gërryëjë mbështetjen publike për luftën, e cila u ndez kur militantët e udhëhequr nga Hamas sulmuan komunitetet në Izraelin jugor më 7 tetor, duke vrarë 1200 izraelit dhe duke marrë peng 240 persona.

Izraelitët ende qëndrojnë kryesisht pas qëllimeve të deklaruarara të vendit për të shtypur kapacitetet qeverisëse dhe ushtarake të Hamasit dhe lirim të 129 robërve të mbetur. Kjo përkundër rritjes së presionit ndërkombëtar kundër ofensivës së Izraelit dhe rritjes së numrit të vdekjeve dhe vuajtjeve të paprecedentë mes palestinezëve.

BILANCI 2023

Kryeministri Rama: Ky ishte viti më i mirë për Shqipërinë!

Kryeministri Edi Rama në konferencën e fundvitit, tha se viti 2023 ka qenë viti më i mirë për Shqipërinë në çdo aspekt.

Ai theksoi se ka pasur rritje në ekonomi, turizëm dhe investime të huaja. Mes tjerash ai nënvizoi se ka pasur rënie të papunësisë reale, dhe sot jemi me një papunësi që është me e ulëta e të gjitha viteve, 10.5%

“Ndihehem më mirë se asnjë vit i mëparshëm, si rezultat i ecurisë së vitit që po mbylлим që ka qenë viti më i mirë për Shqipërinë në çdo aspekt. Viti më i mirë në aspektin ekonomik, në raport me vitet e shkuara, jo në raport me sa shumë ende duhet bërë në çdo drejtim në radhë të parë për rritjen e ekonomisë kombëtare dhe të ekonomisë së familjeve shqiptare. Viti më i mirë në aspektin e sigurisë, në aspektin e shërbimeve publike, investimeve publike dhe të investimeve të huaja. Viti më i mirë në aspektin e pozicionit ndërkombëtar të Shqipërisë. Ky vit do mbyllet me një rritje ekonomike që e tejkalon ndjeshëm çdo parashikim të bërë qoftë nga qeveria shqiptare dhe institucionet financiare. Në 9 mujorin e parë vetëm nga turizmi Shqipëria ka përfutuar 3.2 mld euro të hyra, një shifër shumë e lartë dhe pa asnjë krahasim me vitet e mëparshme. Ka pasur rënie të papunësisë reale, dhe sot jemi me një papunësi që është me e ulëta e të gjitha viteve, 10.5%. Synimi është që vitin e ardhshëm të zbrisim hap pas hapi nën 10%. Investimet e hua-

ja mbi 1 mld euro, ose afro 60 mln euro mbi vitin e shkuar”, tha Rama. Sali Berisha

Kryeministri Edi Rama nuk komentoi vendimin e GJKKO-së për dhënien e masës “arrest në shtëpi” për ish-kryeministrin Sali Berisha. Në konferencën tradicionale të fundvitit i pyetur nga gazetarët, Rama theksoi se arrestimi i kujtdo nuk konsiderohet fitore për një forcë politike.

“Kurrë nuk është fitore e një partie arrestimi i dikujt të cilësdo parti. Kjo është në parim. Partitë fitojnë zgjedhjet për të çuar para vendin. Dhe partitë nuk janë organizata luftarake që funksionojnë për të eliminuar kundërshtarët, në një mënyrë apo tjetër. Nuk e shoh si një fitore të PS apo edhe të Erionit apo Taulantit që kanë bërë më këmbëngulje dhe pasion detyrën e tyre. Kjo është diçka që nuk ka lidhje fare me dëshirën, objektivin e nevojën për të parë si fitore faktin që cilido qoftë vihet nën trysinë dhe në masat e drejtësisë”, u shpreh Rama.

Ashtu sikundër, vijoi ai, nga ana tjetër nuk do të ketë drejtësi në Shqipëri deri kur të gjykohet 21 janari.

“Pa u gjykuar 21 janari dhe pa u vënë para drejtësisë vrasësit dhe urdhëruesit e tyre, që janë vrasësit e vërtet të 21 janarit drejtësia do të jetë e gjymtuar moralisht dhe e pamjaftueshëm sa i përket fuqisë së saj”, tha ai.

Për kryeministrin Rama, 21 janari dhe gjykimi i 21 janarit, do të ven-

dosin një gurë të palëvizshëm për deri ku mund të shkojë ushtrimi i forcës represive të shtetit, si rezultat i abuzimit me të, nga persona të veshur me pushtet.

“Këtë e kam në parim. Për rastin konkret nuk kam asnjë koment”, theksoi ai.

Ballkani i Hapur

Kryeministri Edi Rama i pyetur nga gazetarët në konferencën e fundvitit thotë se Shqipëria nuk është tërhequr nga Ballkani i Hapur dhe se kjo nismë nuk është mbyllur. Kreu i qeverisë thotë se kjo nismë e ka kryer misionin e saj, ndërsa si shembull që nuk është mbyllur tha se pak javë më parë në Beograd u mbajt paniri i verës, ku morën pjesë edhe prodhues shqiptarë.

A jeni tërhequr nga Ballkani i Hapur?

Rama: Nuk hapet dhe nuk mbyllet me një çelës dhe person nga njëra palë. Nuk kam thënë që kam mbyllur Ballkanin e hapur se është edhe si shprehje qesharake. Kam thënë diçka tjetër, që është thënë në një kontekst të caktuar. Kam thënë që e ka kriter misionin, por që nisma në vetvete është një nismë si të tjerat, që nuk hapet dhe mbyllet nga unë. Nëse panairi i verave në Beograd është produkt i asaj nisme u zhvillua para pak javësh dhe morën pjesë prodhues nga Shqipëria dhe gjithë Europa dhe disa morën medalje ari në panair.

Po Shqipëria është pjesë?

Rama: Është Shqipëria, se shqipja është shumë e pastër.

Presidenti Begaj uron Vitin e Ri 2024: Paqe dhe begati gjithë shqiptarëve!

Presidenti i Republikës, Bajram Begaj uroi sot shqiptarët për Vitin e Ri 2024.

“Afrimi i Vitit të Ri përbën një moment të veçantë për të gjithë ne. Është festë e shprehjes së ngrohtësisë familjare e shoqërore rreth tavolinave të mbushura me dashuri. Është festë e mirëseardhjes dhe e shpresës për të ardhmen, festë që nuk na ndan, por na afron më pranë njëri-tjetrit. Kjo është festa e të gjithëve”, u shpreh Presidenti Begaj.

Kreu i Shtetit ndau disa reflektime mbi rrugëtimin tonë të përbashkët dhe aspiratat për ardhmen.

“Viti që lëmë pas pati zhvillime pozitive. Këtu veçoj forcimin e pozitës tonë ndërkombëtare dhe rritjen e reputacionit të Shqipërisë dhe shqiptarëve në botë. Treguam se ndonëse vend i vogël, i kemi të gjitha mundësitë të jemi faktor në rajon dhe kontribues për paqen në botë”, tha ai.

Megjithatë, shtoi Begaj, “rritja e rolit tonë në arenën ndërkombëtare dhe përmirësimi i imazhit të Shqipërisë, nuk mund të kuptohen pa politika të mira brenda vendit”.

“Këtë vit, miliona turistë vizituan vendin tonë. Në Shqipëri ata gjetën jo vetëm bukuritë e natyrës, por edhe mikpritjen tradicionale të shqiptarëve”, theksoi Begaj.

Gjithashtu, nënvizoi ai, “vijuan angazhimin tonë për anëtarësimin në Bashkimin Evropian”.

“Jemi të vetëdijshëm se procesi nuk është vetëm një ushtrim i thjeshtë administrativ, por trans-

formim i thellë institucional dhe shoqëror. Sistemi i drejtësisë, i ka të gjitha mundësitë të jetë mishërues i këtij transformimi. Beteja për shtetin e së drejtës nuk është as e përfunduar as e fituar. Ne kemi ende shumë rrugë për të bërë që shteti ynë të jetë i drejtë dhe transparent”, tha Kreu i Shtetit.

Ndërsa, shtoi ai, një rrugë më e gjatë është ajo drejt drejtësisë sociale.

“Për këto dy aspekte themelore të drejtësisë, asaj juridike dhe sociale, i bëj thirrje të gjitha forcave politike, që pavarësisht dallimeve, t’i japin përparësi interesave të qytetarëve shqiptarë”, theksoi Begaj.

“Ndaj dhe aspirata kryesore për vitin në vijim mbetet shteti i konsoliduar i së drejtës, drejtësi e gjithëpranishme sociale dhe reduktim i polarizimit në shoqëri, politikë dhe ekonomi”, tha Presidenti i Republikës.

Ai shprehu bindjen se, “me politika të drejta dhe stimuluese ekonomike, me investime publike të mençura, me koordinim ndërsektorial dhe duke administruar me eficiencë burimet njerëzore, e ardhmja do të jetë më

e sigurt dhe begatë”.

“Të gjithë së bashku duhet të punojmë për të krijuar mundësi të reja, tërheqëse, që të rinjtë të duan ta ndërtojnë jetën e tyre këtu, në atdhe”, u shpreh Begaj.

“Dua tu uroj të gjithë shqiptarëve brenda dhe jashtë vendit, vëllezërve dhe motrave në Kosovë e në rajon një vit të ri të mbarë, të paqtë dhe të begatë”, tha Presidenti Begaj.

Në mbyllje të mesazhit ai u ndal, te njerëzit e thjeshtë, te punëtorët dhe profesionistët e angazhuar për të mirën personale dhe për të mirën e vendit.

“Dua t’ju them se secili prej jush e të gjithë ne bashkë, jemi Shqipëria. Të gjithë bashkë japim kontributin në ndërtimin e një të ardhme më të mire e më të qëndrueshme. Këtë prag Viti të Ri, le ta shohim bashkërisht të ardhmen me besim te vetja dhe te vendi. Vetëm kështu do të dimë të hapim horizonte shprese”, u shpreh Begaj.

“Gëzuar Vitin e Ri 2024, shëndet e mbarësi në familjet tuaja! Zoti e bekoftë Shqipërinë dhe shqiptarët kudo që ndodhen”, përfundoi mesazhin e tij Presidenti i Republikës, Bajram Begaj.

Në numrin e fundit për vitin 2023, Revista e përmuajshme politike-diplomatike **Argumentum.al** sjell një kronologji të disa prej ngjarjeve me të rendësishme të shënuara gjatë **vitit 2023** në **Shqipëri, Rajon dhe Botë.**

SPECIALE

www.argumentum.al

Viti 2023 ishte një vit i mundimshëm në skenën botërore, me luftra të reja dhe të vjetra në sfond. Pati një rënie të ashpërsisë së pandemisë COVID-19, me OBSH-në (Organizata Botërore e Shëndetësisë) që i dha fund statusit të urgjencës shëndetësore globale në maj. Megjithatë nuk u kursye nga fatkeqësitë natyrore katastrofike ku përfshin tërmetin e pestë më vdekjeprurës të shekullit të 21-të që goditi Turqinë dhe Sirinë, duke

lënë të vdekur rreth 60,000 njerëz. Pushtimi rus i Ukrainës dhe lufta civile në Myanmar vazhdoi në vitin 2023 dhe një seri grushtesh shteti, disa konflikte të armatosura dhe kriza politike shpërthyen në shumë vende afrikane, më së shumti me në një luftë në Sudan. Një përshkallëzim i konfliktit izraelito-palestinez ndodhi në tetor kur Hamasi, i cili qeveris Rripin e Gazës, udhëhoqi një sulm ndaj Izraelit, duke e bërë këtë të fundit

t'i shpallte luftë Hamasit. Konflikti i Nagorno-Karabakut përfundoi pasi mbi 100,000 armenë u larguan nga rajoni pas një pushtimi ushtarak azerbajxhanas.

Sa i përket zhvillimeve politike në Shqipëri dhe Rajon, mund të themi se ishte një vit i karekterizuar nga tensione dhe përplasje politike. Vlen për tu theksuar sulmi terrorist në Banjskë nga Serbia që rrezikoi edhe njëhere sigurinë dhe paqen në Ballkan.

Zhvillimet politike në **Shqipëri** gjatë vitit **2023**

Zhvillimet politike në **Rajon** gjatë vitit **2023**

Zhvillimet politike në **Botë** gjatë vitit **2023**

Zhvillimet politike në **Shqipëri** gjatë **vitet 2023** u mbizotëruan nga përplasjet dhe debatet brenda Partisë opozitare Demokratike (PD), që u shtuan me vënien nën hetim të udhëheqësit të saj, Sali Berisha

SPECIALE | SHQIPËRI

Në samitin e Këshillit Evropian, të mbajtur më 16 dhjetor, nuk kishte pajtim për hapjen e grupit të parë të kapitujve në negociatat për anëtarësimin e Shqipërisë në BE, për shkak të vetos greke. Sesiioni parlamentar për 2023-ën u mbyll mes tymueseve dhe protestës së opozitës. Me dhënien e autorizimit për SPAK-un, për heqjen e imunitetit të Sali Berishës dhe kalimit të disa projektligjeve vetëm me votat e të majtëve, Kuvendi i mbylli punimet për t'u rikthyer sërish në janar të vitit 2024 - me gjasë me të njëjtën panoramë: opozita në protestë, një pjesë e saj në bojkot për shkak të këtij kaosi dhe mazhoranca që i kalon e vetme ligjet.

9 janar - Federata Shqiptare e Futbollit (FSHF) prezantoi trajnerin e ri të Kombëtares së Shqipërisë në Futboll, brazilianin Sylvio Mendes Campos Júnior, i njohur për publikun si Sylvinho, i cili zëvendësoi trajnerin Edoardo Reja.

11 shkurt - Në Shqipëri u mbajt një protestë antiqeveritare “për mbrojtjen e votës së lirë”, me thirrjen e partisë më të madhe të opozitës, Partisë Demokratike dhe me mbështetjen e partive të tjera opozitare, ndërkohë gjatë protestës u shënuan edhe incidentet, ku protestuesit kanë hedhur tymuese dhe molotov në drejtim të policisë dhe selisë së Kryeministrit të Shqipërisë. Në shkurt dhe mars u organizuan edhe disa protesta të tjera antiqeveritare.

13 shkurt - Në Shqipëri u shpall ditë zie kombëtare, në nderim të viktimave të tërmeteve

shkatërrimtare dhe në shenjë solidariteti me Turkiye-n, ndërkohë flamuri shqiptar u ul në gjysmështizë nëpër institucionet e vendit.

12 maj - Policia e Shqipërisë arrestoi kandidatin e disa partive opozitare për kryetar të Bashkisë Himarë, në Qarkun e Vlorës, Alfred Beleri, së bashku me një person tjetër, të akuzuar për veprën penale “korrupsioni aktiv në zgjedhje”. Arrestimi i Belerit i cili njihet si pjesëtar i minoritetit grek dhe i cili rezultoi fitues në zgjedhjet e 14 majit, shkaktoi reagime në Shqipëri

dhe Greqi.

14 maj - Në Shqipëri u mbajtën zgjedhjet vendore, ku qytetarët me të drejtë vote votuan për të zgjedhur kryetarët e rinj të bashkive dhe anëtarët e këshillave bashkiakë në gjithë vendin. Zgjedhjet për organet e qeverisjes vendore në Shqipëri zhvillohen për të zgjedhur 61 kryetarë të bashkive dhe 1.603 anëtarë të këshillave bashkiakë në gjithë vendin.

20 qershor - Policia e Shqipërisë organizoi kontrolle në zyrat dhe ambientet e tjera në kampin anëtarëve të Organizatës së Muxhahedinëve të Popullit të Iranit (MEK), në Manëz të Qarkut të Durrësit, ndërkohë kontrollet u shoqëruan edhe me incidente dhe përplasje.

14 korrik - Kuvendi i Shqipërisë miratoi kërkesën e Prokurorisë së Posaçme Kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar e Shqipërisë mbi lejimin e arrestimit të ish-zëvendëskryeministrit të Shqipërisë, Arben Ahmetaj, i cili po hetohet për disa vepra penale në lidhje me kontratat e koncensionit mbi ndërtimin dhe administrimin e impianteve të trajtimit të mbetjeve.

7 gusht - Komisioni Qendror i Zgjedhjeve i Shqipërisë (KQZ) shpalli rezultatin përfundimtar të zgjedhjeve për organet e qeverisjes vendore të datës 14 maj 2023, ku fituese rezultoi par-

tia në pushtet, Partia Socialiste e Shqipërisë. Partia Socialiste fitoi 53 bashki, koalicioni i partive opozitare "Bashkë Fitojmë" fitoi në 7 bashki dhe një bashki Partia Minoriteti Etnik Grek për të Ardhenen.

4-5 shtator - Presidentja e Kosovës, Vjosa Osmani, zhvilloi një vizitë zyrtare në Shqipëri, ndërkohë u prit me ceremoni shtetërore nga Presidenti i Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj, dhe u takua edhe me zyrtarë të tjerë të lartë të vendit.

11 shtator - Kuvendi i Shqipërisë miratoi ndryshimet në kabinetin qeveritar të Shqipërisë, të cilat u propozuan nga kryeministri Edi Rama.

18 shtator - Në Shqipëri filloi zyrtarisht "Censi i Popullsisë dhe Banesave 2023", që u realizua nën organizimin e Institutit të Statistikave të Shqipërisë (INSTAT), ndërkohë ky proces përfundoi më

15 nëntor. Censi 2023 është censi i 12-të në historinë e Shqipërisë, ku i pari është zhvilluar në vitin 1923 dhe i fundit në vitin 2011.

19 tetor - Filluan tensionet dhe incidentet në Kuvendin e Shqipërisë, ku vazhduan në disa seanca gjatë muajit tetor, nëntor dhe dhjetor. Në seancat e bllokuara deputetët opozitarë nga Partia Demokratike dhe jashtë grupeve parlamentare, kanë hedhur tymuese në sallë, bllokuar foltoren me karrige dhe janë përplasur me punonjës të Gardës së Shqipërisë, pasi sipas tyre nuk respektohen të drejtat e tyre dhe nuk miratohen në Kuvend nismat dhe kërkesat e tyre.

6 tetor - U mbajt takimi i ministrave të Punëve të Jashtme të Procesit të Berlinit, me pjesëmarrjen e delegacioneve nga vendet e Ballkanit, Bashkimi Evropian (BE) dhe organizatat e ndryshme.

12 tetor - Kuvendi i Shqipërisë miratoi në një seancë të posaçme parlamentare rezolutën që shpreh përkrahjen për sovranitetin dhe integritetin territorial të Republikës së Kosovës dhe institucioneve të saj kushtetuese, si dhe të përpjekjeve për mbrojtjen e vlerave demokratike, sigurisë dhe paqes në Kosovë dhe në rajon.

16 tetor - Në Tiranë u mbajt Samiti i Liderëve të Procesit të

Berlin, me pjesëmarrjen e liderëve të vendeve pjesëmarrëse në këtë proces. Procesi i Berlinit është një iniciativë që synon rritjen e bashkëpunimit rajonal në Ballkanin Perëndimor dhe dhënien e ndihmës për integrimin e vendeve të rajonit në Bashkimin Evropian.

17 tetor - Presidenti i Francës, Emmanuel Macron, zhvilloi një vizitë zyrtare në Shqipëri, ndërkohë u takua me zyrtarë të lartë të vendit.

22 tetor - Në Shqipëri u organizua edicioni i shtatë i Maratonës së Tiranës, ku morën pjesë mijëra vrapues nga vende të ndryshme.

1-9 nëntor - U mbajt stërvitja e përbashkët e forcave speciale “Strong Balkan 23”, me pjesëmarrjen e ushtarakëve nga Shqipëria, Maqedonia e Veriut, Mali i Zi, Turkiye, Bosnjë e Hercegovina, Bullgaria, Greqia dhe Rumania.

17 nëntor - Kombëtarja e Shqipërisë në Futboll siguroi për herë të dytë në histori pjesëmarrjen në finalen e Kampionatit Evropian 2024, me ndeshjen ndaj Moldavisë. Në kuadër të ndeshjeve kualifikuese të Kampionatit Evropian EURO 2024, Kombëtarja e Shqipërisë ishte në Grupin E, së bashku me Poloninë, Republikën Çeke, Ishujt Faroe dhe Moldavinë.

23 nëntor - Në Tiranë u mbajt Samiti i tretë i Diasporës Shqiptare, nën kujdesin e Kryeministrit të Shqipërisë, Edi Rama dhe Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme të Shqipërisë.

13 dhjetor - Gjykata Kushtetuese e Shqipërisë vendosi të kalojë në shqyrtim kërkesën e deputetëve të opozitës mbi “Protokollin ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës Italiane, për forcimin e

bashkëpunimit në fushën e migrationit”, duke pezulluar procedurat e ratifikimit në Kuvend.

15 dhjetor - U shënua 100-vjetori i vendosjes së marrëdhënieve diplomatike mes Shqipërisë dhe Turqisë, pasi më 15 dhjetor të vitit 1923 mes dy vendeve u nënshkrua Traktati i Miqësisë, ndërsa dy vendet publikuan një deklaratë të përbashkët ku theksohej se “Marrëdhëniet Shqipëri-Turkiye e marrin fuqinë e tyre nga historia e përbashkët dhe lidhjet e forta sociale dhe kulturore.”

21 dhjetor - Kuvendi i Shqipërisë miratoi kërkesën e Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar Tiranë (SPAK) për dhënien e autorizimit për arrestimin/heqjen e lirisë ndaj ish-kryeministrit Sali Berisha, nëpërmjet zëvendësimit të masës së sigurisë, i dyshuar sipas autoriteteve për korrupsion.

Përshkallëzime e tensione në veri. Serbia sulm terrorist në Banjskë

SPECIALE | Viti 2023 në Kosovë

Zhvillimet më të rëndësishme në Kosovë gjatë këtij viti që po lëmë pas paten si kryefjalë përplasjet me Serbinë, ku u shënuan disa ngjarje të rënda që rrezikuan deri në përshkallëzim në veri të Kosovës ku mbeti i vrarë një oficer policie në krye të detyres, Afrim Bunjaku tashmë hero i Kosovës. Sulmi në Banjskë i cilësuar si terrorist zgjoi vemëndjen ndërkombëtare me shtimin e trupave të NATO-s në Kosovë duke garantuar paqen në vend dhe në rajon.

Dialogu Kosovë-Serbi me ndërmjetësimin e BE-së ende është në vend numëro, ndërsa Prishtina vuan ende nga sanksionet të vendosura nga BE, ende nuk kemi asnjë sanksion ndaj Serbisë për sulmin terrorist në Banjskë.

Ky vit shënoi edhe një tensionim kryenec mes dy kryeministrave shqiptarë, Rama dhe Kurti, ku nga Tirana zyrtare u anulua mbledhja e dy qeverive Kosovë-Shqipëri e planifikuar të mbahet më 14 qershor.

Megjithate ky vit solli edhe lajme të mira për Kosovën. Parlamenti Evropian (PE) miratoi vendimin për liberalizimin e vizave për qytetarët e Kosovës. Ndërsa në fushën sportit Kosova vijon të nderohet me medalje ari në botë.

12 janar – Komiteti për Liritë qytetare, Drejtësi dhe Çështje të brendshme (LIBE) i Parlamentit Evropian, miratoi marrëveshjen për liberalizimin e vizave për qytetarët e Kosovës.

16 janar – Komiteti Olimpik i Kosovës (KOK), bashkë me delegacionet e Komiteteve Olimpikë të Francës, Shqipërisë, Malit të Zi dhe Maqedonisë së Veriut, nënshkroi memorandumun e bashkëpunimit “Balkan Cooperation 5”, në Prishtinë. Memorandumi do të vlejë deri në vitin 2028, ndërsa u bë e ditur se në të përfshihen çështje të ndryshme të bashkëpunimit para dhe pas Lojërave Olimpikë “Paris 2024”.

17 shkurt – Në kuadër të shënimit të 15-vjetorit të pavarësisë së Kosovës, para Teatrit Kombëtar të Kosovës 1,133 fëmijë nga shkolla të ndryshme të Kosovës kanë bërë ndezjen e 1,133 qirinjeve për të kujtuar aq fëmijë të vrarë gjatë luftës së fundit në Kosovë.

22 shkurt – Për herë të parë në Serbi që nga hapja e Zyrës Ndërlidhëse të Kosovës në Beograd është shënuar përvjetori i pavarësisë së Kosovës. Me ftesë të ambasadorit, Jetish Jashari, në 15 vjetorin e pavarësisë së Kosovës përveç përfaqësuesve institucional e politik të Luginës

së Preshevës, prezent ishin edhe përfaqësuesit e shoqërisë civile në Beograd, e përfaqësues të misioneve diplomatike ndërkombëtare.

27 shkurt – Zhvillohet takimi midis kryeministrit të Kosovës, Albin Kurti, presidentit të Serbisë, Aleksandar Vuçiq dhe shefit të Bashkimit Evropian për Politikë të Jashtme (BE) Josep Borrell dhe të dërguarit special për dialogun, Miroslav Lajçak. Borrell tha se takimi përfundoi pa ndonjë marrëveshje pas diskutimit të propozimit evropian në normalizimin dhe stabilizimin e marrëdhënieve Kosovë-Serbi.

9 mars – Këshilli i Ministrave të Bashkimit Evropian (BE) në përbërje prej 27 vendeve të BE-së i ka dhënë dritën e gjelbër liberalizimit të vizave Kosovës. Vendimi është marrë në takimin e Këshillit të Punëve të Brendshme në Bruksel ku ministrat e BE-së e miratuan këtë vendim në lexim të parë, pa diskutime, pasi për këtë, kishte pasur pajtueshmëri në takimin e mëhershëm të përfaqësuesve të përhershëm të vendeve anëtare.

18 mars – Takimi i nivelit të lartë të dialogut ndërmjet Prishtinës dhe Beogradit, në Ohër me ndërmjetësimin e BE-së, ku kryeministri i Kosovës, Albin Kurti dhe presidenti i Serbisë, Aleksandar Vuçiq, nënshkruan një propozim-marrëveshje.

30 mars – Ministri i Mbrojtjes në Kosovë, Armend Mehaj dhe ai i Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, Liburn Aliu, kanë bërë të ditur se kanë përfunduar të gjitha procedurat për shpronësimin e tokave në në Babaj të Bokës në Gjakovë dhe në Aeroportin e Gjakovës me qëllim fillimin e zbatimit të pro-

jekteve strategjike për ushtrinë e Kosovës në këto dy zona. Dy projektet milionëshe u tha nga ministri se po bëhen me synim të rritjes së kapaciteteve trajnuese të FSK-së për arsye strategjike.

3 prill – Fillon në Gjykatën Speciale për krime lufte në Kosovë me seli në Hagë gjykimi ndaj Ish-krerëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK), Hashim Thaçi, Kadri Veseli, Rexhep Selimi dhe Jakup Krasniqi. Ata u deklaruan në seancën e parë gjyqësore sërish të pafajshëm për akuzat ndaj tyre para trupit gjykues.

14 prill – Kryeministri i Kosovës, Albin Kurti dhe kryeministri në detyrë i Malit të Zi, Dritan Abzoviq nënshkruan marrëveshjen për shërbime ajrore midis dy qeverive. Kurti duke folur për marrëveshjen tha se ajo ofron mundësi të reja të zhvillimit të aviacionit civil, mundëson shkurtimin e rrugëve ajrore dhe të kohës së fluturimit për 15

minuta.

18 prill – Parlamenti Evropian (PE) miratoi vendimin për liberalizimin e vizave për qytetarët e Kosovës si hap i fundit në këtë proces. Me këtë vendim, pritet së gjatë të qytetarëve të Kosovës i vjen fundi dhe konkretisht ata do të mund të udhëtojnë pa viza në zonën Schengen nga 1 janari i vitit 2024.

23 prill – Mbahen zgjedhjet e jashtëzakonshme lokale në katër komunat veriore me shumicë serbe në veri, Mitrovicë të Veriut, Leposaviq, Zubin Potok dhe Zveçan. Serbët bojkotuan me shumicë pjesëmarrjen në këto zgjedhje nga të cilat u zgjedhën katër kryetarë shqiptarë.

2 maj – Kryeministri Albin Kurti dhe presidenti Aleksandër Vuçiq miratuan në Bruksel Deklaratën për të Zhdukurit. Qëllimi i saj është t'i jepet fund vuajtjeve të familjarëve të të zhdukurve dhe nxitja e pajtimit dhe paqes

së qëndrueshme midis palëve. Kosova dhe Serbia sipas nënshkrimit të kësaj deklarate janë zotuar për trajtim të njëjtë të të gjithë të zhdukurve gjatë luftës së fundit në Kosovë derisa puna do të mbikëqyret nga një Komision i Përbashkët që do të kryesohet nga BE-ja dhe do të mbikëqyret nga Kryqi i Kuq.

25 maj – Betohen kryetarët e rinj të zgjedhur të tre komunave veriore me shumicë serbe në Kosovë, Zubin Potok, Zveçan dhe Leposaviq. Një javë më herët ishte betuar edhe kryetari i Mitrovicës së Veriut. Kryetarët e rinj u pritën të nesërmen me protesta nga serbët lokal dhe nevojitej shoqërimi i Policisë së Kosovës në mënyrë që kryetarët e komunave të hynë në ndërtesat e komunave. Protesta e serbëve lokalë në Zveçan eskaloj në dhunë, ku u dëgjuan edhe të shtëna armësh dhe shok bomba.

29 maj – Forcat e KFOR-it i shpërndanë protestuesit që ndodheshin para ndërtesës së komunës në Zveçan dhe ata u tërhoqën në rrugët përreth. Megjithatë, protestuesit vazhduan të gjuajnë nga rrugët anësore në drejtim të pjesëtarëve të KFOR-it. Pjesëtarët e KFOR-it rezistuan nga sulmet e protestuesve

duke përdorur gaz lotsjellës për të shpërndarë ata, ndërsa u përdorën edhe shok-bomba. Protesta e serbëve lokalë po vazhdonte të mbahej edhe në Leposaviq dhe Zubin Potok nga 26 maji, kur u betuan kryetarët e rinj shqiptarë në katër komunat me shumicë serbe.

5 qershor – Mbërrin në Kosovë një batalion prej 500 ushtarësh turq në kuadër të Misionit të NATO-s në Kosovë – KFOR, me qëllim të mbështetjes së pjesëtarëve tjerë të KFOR-it për mënjanimin e eskalimit të situatës së sigurisë në Kosovë dhe ruajtjes së paqes.

9 qershor – KFOR-i njofton se nga protestat e dhunshme të serbëve lokalë në veri të Kosovës u lënduan në fillim 11 pjesëtarë të KFOR-it nga kontigjenti italian

dhe 19 nga kontigjenti Hungarian dhe më vonë u shfaqën edhe disa të tjerë me lëndime më të lehta. Sipas zëdhënësit të KFOR-it, Andrea Gallieni, shumica e protestuesve dëshironin të protestonin në mënyrë paqësore, por, në mes tyre kishte edhe grupe kriminale që nxisnin veprime të dhunshme kundër forcave të KFOR-it.

13 qershor – Shtyhet mbledhja e dy qeverive Kosovë-Shqipëri e planifikuar të mbahet më 14 qershor për shkak se kryeministri shqiptar Edi Rama nëpërmjet një konference për media kërkoi që ajo të mbahet në një moment më të favorshëm pas situatës tensionuese në veriun e vendit. Qeveria e Kosovës reagoi pas anulimit. Zëdhënësi i Qeverisë, Përparim Kryeziu, në këtë mbledhje do të duhej të nënshkrueshin 13 marrëveshje.

14 qershor – Rrembehen nga autoritetet serbe tre zyrtarë policorë të Kosovës në lokacionin e njohur si Tresave/Bare pranë vijës kufitare të Kosovës me Serbinë. Zëdhënësi i Policisë, Baki Kelani deklaroi se “ka ndodhur një kidnapim klasik nga forcat serbe”. Ata u liruan më 26 qershor për t’u kthyer në Kosovë, pasi bashkësia ndërkombëtare i bëri thirrje Serbisë për një gjë të tillë.

29 qershor – Qeveria e Kosovës shpalli terroriste organizatat “Mbrojtja Civile” dhe komponentja e saj “Brigada e Veriut” që veprojnë në komunat veriore me shumicë serbe në territorin e Kosovës.

8 shtator – Kosova konfirmohet si organizatorja e Lojërave Mesdhetare në vitin 2030, me vendim të Asamblesë së Përgjithshme të Komitetit Ndërkombëtar të Lojërave Mesdhetare (ICMG).

24 shtator – Në orët e para në fshatin Banjskë të Zveçanit sulmohet dhe humb jetën në detyrë zyrtari policorë Afrim Bunjaku pas një sulmi nga një grup terrorist në veriun e Kosovës. Policia e Kosovës iu përgjigj këtij rasti dhe u nis me disa njësi të saj në drejtim të lokacionit ku ra Afrim Bunjaku, për të hasur më pas me një grup të armatosur rëndë të cilët rezistuan për disa orë në Manastirin e Banjskës dhe më pas arritën të arratiseshin në drejtim të territorit serb. Më vonë, Policia konfirmoi vrasjen e tre pjesëtarëve të grupit terrorist.

25 shtator – Ministri i Punëve të Brendshme i Kosovës, Xhelal Sveçla, së bashku me Drejtorin e Përgjithshëm të Policisë së Kosovës, Gazmend Hoxha, prezantojnë në Mitrovicë armatimin e rëndë, automjetet dhe pajisjet tjera ushtarake të përdorura nga grupi terrorist që sulmoi Policinë e Kosovës. Sveçla tha se bëhet fjalë për grupe të organizuara, financuara, të mbështetura në të gjitha mënyrat nga Aleksandër Vuçiq dhe instrumentet tjera shtetërore të Republikës së Serbisë.

2 tetor – Kryeministri i Kosovës, Albin Kurti, ka thënë se bazuar në gjetjet e Policisë së Kosovës, sulmi terrorist i 24 shtatorit në Banjskë të Komunës së Zveçanit,

ishte pjesë e planit për aneksimin e veriut të Kosovës nga Serbia. Kurti tha se ky sulm ishte koordinuar në 37 pozicione të dallueshme, ku sipas tij, do të pasonte krijimi i një korridorit për të mundësuar furnizimin me armë dhe trupa nga Serbia.

6 tetor – Arrijnë në Kosovë 200 ushtarë britanikë në kuadër të KFOR-it. Dislokimi i trupave britanikë në Kosovë erdhi pas sulmit të dhunshëm ndaj Policisë së Kosovës më 24 shtator dhe rritjes së tensioneve në rajon.

10 tetor – Republika e Turqisë mori komandën e trupave paqeruajtëse të Misionit të NATO-s në Kosovë (KFOR). Pozita udhëheqëse e këtij misioni iu dha komandantit të ri, Özkan Ulutaş nga Turqiye.

11 tetor – Policia dhe Inspektorati Policor i Kosovës pranoi donacion prej shtatë dronëve nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Ambasadori amerikan, Jeffrey Hovenier, i ka cilësuar dronët si “burim jetik për organet e zbatimit të ligjit në Kosovë”.

13 tetor – Dhomat e specializuara të Kosovës në Hagë miratuan kërkesën për lirim të parakohshëm të të akuzuarit Hysni Gucati ish-kryetar i Organizatës së Veteranëve të Luftës së

Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (OVL-UÇK). Më 14 dhjetor u lirua nga paraburgimi edhe ish-nënkryetari i OVL-UÇK-së, Nasim Haradinaj.

20 nëntor – Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s zhvilloi vizitë zyrtare në Prishtinë, ai u prit nga presidentja Vjosa Osmani dhe kryeministri Albin Kurti, me të cilët bisedoi për rolin historik të NATO-s në Kosovë dhe kontributin e vazhdueshëm të misionit të KFOR-it për sigurinë dhe paqen në vend.

23 dhjetor – Kryeministri i Kosovës, Albin Kurti ka deklaruar se në Serbi po planifikohen sulme të reja kundrejt Kosovës.

Gjatë një konference të përbashkët me ministrin e Punëve të Brendshme, Xhelal Sveçla, Kurti tha sot se strukturat terroriste serbe kanë lidhje direkte me shtetin e Serbisë.

Kurti theksoi se Radoiçiç, i cili u lirua nga gjykata serbe në kohë rekord pas sulmit të 24 shtatorit ku mbeti i vranë oficeri i Policisë së Kosovës, Afrim Bunjaku, po vazhdon përpjekjet e tij për një tjetër sulm në Kosovë.

Sipas kryeministrit të Kosovës, Radoiçiçi është duke zhvilluar takime të rregullta me zyrtarë të lartë të BIA-s.

Viti 2023 për Maqedoninë e Veriut ishite gjithashtu me zhvillime të rëndësishme.

SPECIALE

Që në fillim të vitit më 12 janar nën moton “Fjala është për njerëzit”, Maqedonia e Veriut mori zyrtarisht presidencën e Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE) për vitin 2023.

12 janar - Nën moton “Fjala është për njerëzit”, Maqedonia e Veriut mori zyrtarisht presidencën e Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE) për vitin 2023.

31 janar - Ministri i Punëve të Jashtme i Maqedonisë së Veriut, Bujar Osmani, si kryesues i Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE) para Këshillit të Atlantikut të Veriut të NATO-s në Bruksel prezantoi programin e Maqedonisë së Veriut si kryesuese e organizatës në vitin 2023.

06 shkurt - Institucionet qendrore dhe lokale të Maqedonisë së Veriut solidarizohen me Turkin, më vonë duke shpallur edhe ditë zie, pas tërmeteve katastrofike që goditën pjesën jugore të vendit, ku humbën jetën më shumë se 40 mijë njerëz.

01 mars - Në Shkup filloi ngjarje dyditore Forumi i Dytë Ekono-

mik, organizuar nga Forumi Ekonomik Delphi dhe Shoqata Helenike e Biznesit, ku morën pjesë përfaqësues të lartë nga politika, ekonomia, biznesi dhe teknologjia nga vendi, rajoni dhe më gjerë.

08 mars - Në praninë e ambasadorit turk, Hasan Mehmet Sekizkök dhe ambasadores amerikane, Angela Price Aggeler, në qeverinë e Maqedonisë së Veriut u nënshkrua kontratë nga përfaqësues të qeverisë dhe të konsorciumit turko-amerikan “Bechtel-Enka” për ndërtimin e seksioneve të korridoreve 8 dhe 10-D.

17 mars - Pas zhvillimit të takimit të 16-të të Këshillit të Stabilizimit dhe Asociimit midis Maqedonisë së Veriut dhe BE-së, i cili për herë të parë u mbajt në Shkup, shefi i diplomacisë së BE-së, Josep Borrell dhe komisioneri i BE-së për zgjerim, Oliver Varhelyi, nga Shkupi bënë thirrje për arritjen e konsensusit të brendshëm politik në Maqedoninë e Veriut për miratimin e ndryshimeve kushtetuese, në mënyrë që vendi të ecë përpara drejt integritetit të plotë në bllokun evropian.

18 mars - Maqedonia e Veriut ishte nikoqire e takimit të radhës të nivelit të lartë të dialogut

ndërmjet Prishtinës dhe Beogradit, i cili u zhvillua në Ohër me ndërmjetësimin e BE-së, ku kryeministri i Kosovës, Albin Kurti dhe presidenti i Serbisë, Aleksandar Vuçiq, nënshkruan një propozim-marrëveshje.

27 mars - Me një ceremoni qendrore në kazermën “Ilinden” në Shkup, ku u mbajtën ushtrime demonstruese të ushtrisë në prani të kreut shtetëror, përfaqësuesve më të lartë të ushtrisë dhe përfaqësuesve të trupit diplomatik, u shënuar trevjetori i anëtarësimit të Maqedonisë së Veriut në NATO.

20 prill - Ministria e Punëve të Brendshme nëpërmjet një ceremonie të organizuar në Shkup shënoi fillimin zyrtar të operacionit të përbashkët të Agjencisë Evropiane për Menaxhimin e Kufijve të Jashtëm të Vendeve të BE-së (FRONTEX) në Maqedoninë e Veriut.

08 maj - Në Ohër të Maqedonisë së Veriut me një ceremoni solemne filloi Konferenca e 50-të Rajonale Evropiane e INTERPOL-it, ku për tre ditë ministra të brendshëm dhe shefa të policisë nga Evropa, zyrtarë të lartë të INTERPOL-it dhe ekspertë të sigurisë diskutuan ide për përmirë-

simin e sigurisë globale.

15 qershor - Në qytetin e Strugës filloi Forumi i Prespës për Dialog (FPD), me pjesëmarrjen e zyrtarëve të lartë nga vendi dhe zyrtarëve të shumtë të rajonit dhe më gjerë nga bota. Ngjarja dyditore u mbajt dy ditë para shënimit të 5-vjetorit të Marrëveshjes së Prespës midis Maqedonisë së Veriut dhe Greqisë, me të cilin u zgjidh kontesti i emrit të vendit dhe u mundësua anëtarësimi në NATO.

11 shtator - Presidenti i Maqedo-

nisë së Veriut, Stevo Pendarovski, priti në Shkup presidentët e vendeve pjesëmarrëse në Procesin Bërdo-Brijuni, respektivisht presidentët e vendeve të Ballkanit Perëndimor, si dhe presidentët e Kroacisë dhe Sllovenisë.

21 shtator - Ministria e Kulturës e Maqedonisë së Veriut, Bisera Kostadinovska-Stojçevska, në një konferencë për media njoftoi përzgjedhjen e Shkupit nga Komisioni Evropian si Kryeqyteti Evropian i Kulturës për vitin 2028.

22 nëntor - Sekretari i NATO-s,

Jens Stoltenberg, së bashku me kryeministrin e Maqedonisë së Veriut, Dimitar Kovaçevski, pritën në një takim në Shkup kryeministrin e Shqipërisë, Edi Rama, atë të Malit të Zi, Miloško Spajiq dhe presidentin e Kroacisë, Zoran Millanović.

30 nëntor - Në Shkup filloi takimi dyditor i Këshillit Ministerial të 30-të të Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE), ku morën pjesë delegacionet e vendeve pjesëmarrëse.

Ngjarje të rëndësishme që formësuan Botën në 2023

Nga **termeti apokaliptik** tek dhuna shkatërruese deri te bisedat novatore mbi **inteligjencën artificiale** dhe gjininë, këto janë momentet dhe çështjet që përcaktuan 12 muajt e fundit.

SPECIALE | BOTA

Disa tërmete shkatërruese, dy luftëra të vazhdueshme që rritën tensionet gjeopolitike, raste të shumta të dhunës me armë në Shtetet e Bashkuara. 2023 ishte një vit plot ngjarje ku fatkeqësitë natyrore dhe konfliktet e krijuara nga njeriu testuan kombet dhe qytetarët në mbarë botën.

Tërmet në Turqi dhe Siri

Mbi 67,000 njerëz u vranë pasi një sërë lëkundjesh shkatërruese goditën pjesë të Turqisë dhe Sirisë fqinje herët më 6 shkurt. Mijëra ndërtesa u rrëzuan, duke bllokuar dhjetëra mijëra banorë.

Shumica e dëmeve u shkaktuan nga tërmetet me magnitudë 7.8 dhe 7.7 ballë që goditën Antakia brenda disa orësh. Vlerësohet të jetë tërmeti më i madh në Turqi që nga viti 1939.

Rreth 59,000 njerëz në Turqinë jugore dhe qendrore u vranë, ndërsa mbi 8,000 qytetarë në Sirinë e shkatërruar nga lufta. Qytetet historike të Sanliurfa dhe Aleppo ishin në mesin e atyre të prekurve.

Lufta Rusi-Ukrainë kalon në vitin e dytë

Më shumë se një vit pasi Rusia pushtoi Ukrainën në shkurt

2022, lufta vazhdoi me presidentin ukrainas Volodymyr Zelenskyy duke u përpjekur për të mobilizuar një furnizim të vazhdueshëm me ushtarë dhe armë pasi aleatët kryesorë, Evropa dhe Amerika, ngadalësuan financimin për shkak të ndryshimeve në politikën e brendshme. Megjithatë nuk ka informacion konkret për numrin e viktimave, vlerësimet e OKB-së thonë se më shumë se 10,000 civilë ukrainas janë vrarë. Një raport i New York Times tha se mbi 500 mijë ushtarë ukrainas dhe rusë janë vrarë deri më tani.

Presidenti rus Vladimir Putin, ndërkohë, ka pohuar se lufta do të vazhdojë nëse Kievi nuk bën një marrëveshje që merr parasysh shqetësimet e sigurisë së Moskës. “Ose marrim një marrëveshje, biem dakord për disa parametra (për madhësinë dhe forcën e ushtrisë së Ukrainës)... ose e zgjidhim këtë me forcë. Kjo është ajo për të cilën ne do të përpiqemi”, tha ai.

Lufta e vazhdueshme Izrael-Hamas

Lufta e vazhdueshme Izrael-Hamas në Gaza ka vranë afro 20,000 palestinezë, ka plagosur dhjetëra mijëra të tjerë dhe ka zhvendosur 90% të 2.3 milionë banorëve të enklavës së rrethuar. Konflikti aktual u shkaktua nga sulmi i papritur i Hamasit mbi Izraelin më 7 tetor, në të cilin 1200 izraelitë u vranë në shtëpitë e tyre, në një festival muzikor dhe në vende të tjera publike nga militantë që kapërcenin masat e famshme të sigurisë dhe inteligjencës të vendit. Sulmi la mijëra të plagosur dhe mbi 240 të tjerë u morën peng, nga të cilët rreth gjysma janë liruar si pjesë e një armëpushimi të përkohshëm në fillim të këtij muaji.

Ndërkohë, në përpjekje për të ndalur luftën, Kombet e Bashkuara kishin marrë një sërë masash të jashtëzakonshme, duke përfshirë aktivizimin e nenit 99 të Kartës së OKB-së. Një votim i 13 dhjetorit i OKB-së që kërkon një armëpushim të menjëherëshëm humanitar në konflikt u miratua me një shumicë dërrmuese prej 153 kombesh (përfshirë Indinë) që votuan në favor të saj, 10 votuan kundër (përfshirë SHBA-në dhe Izraelin) dhe 23 abstenime, por nuk është

përkthyer në veprim në terren.

Azerbajxhani pushton Nagorno-Karabakun.

Pasgoditjet e rënies së Bashkimit Sovjetik vazhdojnë të ndihen tre dekada më vonë. Vendet që dolën nga kolapsi sovjetik kishin kufij që shpesh nuk përputheshin me vendin ku jetonin grupet kombëtare - duke mbjellë farat për konflikt. Enklava Nagorno-Karabakh në Azerbajxhan, për shembull, ishte e populluar pothuajse tërësisht nga armenë etnikë të paiterësuar për t'u qeverisur nga Baku. Në fund të vitit 1991, Nagorno-Karabaku shpalli pavarësinë, duke shkaktuar një luftë midis Armenisë dhe Azerbajxhanit. Kur luftimet përfunduan në 1994 me një armëpushim të ndërmjetësuar nga Rusia, Nagorno-Karabakh kishte fituar de facto pavarësinë së bashku me një pjesë të territorit të Azerbajxhanit. Pavarësisht sulmeve të ndërprera ndërkufitare, armëpushimi u mbajt derisa shpërthyen luftimet në shkallë të gjerë në shtator 2020. Pas gjashtë javësh, Rusia negocioi një armëpushim tjetër. Ky e la Azerbajxhanin nën kontrollin e pjesës më të madhe të Nagorno-Karabakut. Tensionet mbetën të larta. Në shtator 2023, Azerbajxhani sulmoi përsëri. Brenda disa ditësh, ajo pushtoi territorin që nuk e kon-

trollonte tashmë dhe njoftoi se do të fillonte “riintegrimin” e enklavës. Brenda një jave, më shumë se njëqind mijë armenë, ose afërsisht 85 për qind e popullsisë së Nagorno-Karabakut, ikën në Armeni. Eksodi nxiti protesta në Armeni për dështimin e qeverisë së saj për të mbrojtur armenët e tjerë dhe ngriti pyetje se pse Rusia nuk arriti të parandalonte shkatërrimin e enklavës. Siguria e armenëve të mbetur në Nagorno-Karabakh mund të jetë një pikë zjarri e vazhdueshme midis Armenisë dhe Azerbajxhanit. Po kështu edhe Korridori Zangezur, një pjesë e vogël e territorit armen që lidh Azerbajxhanin me Nakhçivanin, një enklavë Azerbajxhaniane e kufizuar nga Armenia, Irani dhe Turqia.

Lufta civile shkatërron Sudanin

Dy mijë e njëzet e tre supozohet të ishte viti kur Sudani u bë demokraci. Në vend të kësaj, populli sudanez pati një luftë civile. Konflikti i kishte rrënjët në protestat që çuan ushtrinë e Sudanit në prill 2019 për të përmbysur diktatorin e gjatë të vendit Omar al-Bashir. Junta e re ushtarake arriti një marrëveshje me grupet civile për të ndarë pushtetin dhe për të punuar drejt zgjedhjeve. Megjithatë, në tetor 2021, Abdel Fattah al-Burhan, kreu i Forcave të Armatosura Sudaneze

(SAF) dhe Mohamed Hamdan “Hemedti” Dagalo, kreu i milicisë së Forcave të Mbështetjes së Shpejtë (RSF), udhëhoqën një tjetër grusht shteti. Në dhjetor 2022, të dy burrat iu dorëzuan presionit popullor dhe ranë dakord të udhëheqin një tranzicion dy-vjeçar drejt sundimit civil.

Kjo marrëveshje i bëri Burhan dhe Hemedtin të barabartë dhe bëri thirrje që RSF të integrohej në SAF. As ajo marrëveshje dhe as martesa e favorit mes dy burrave nuk zgjatën. Më 15 prill 2023, forcat RSF sulmuan bazat e SAF në të gjithë vendin. Përpjekjet për të negociuar një armëpushim nuk shkuan askund. Deri në vjeshtë, RSF kontrollonte pjesën më të madhe të Khartoum, kryeqytetin e Sudanit, ndërsa SAF kontrollonte Port Sudan, portin kryesor detar të vendit. Luftimet ishin veçanërisht të rënda në Darfur, ku Janjaweed, paraardhësi i RSF-së, kreu një fushatë spastrimi etnik kundër popullsisë kryesisht joarabe të rajonit në fillim të viteve 2000. Me mbylljen e vitit, luftimet kishin vrarë më shumë se 10,000 njerëz dhe kishin zhvendosur 5.6 milionë të tjerë, ose afër 15 për qind të popullsisë së Sudanit.

Inteligjenca artificiale (AI) ofron pretime dhe rrezik.

AI shpërtheu në ndërgjegjen e publikut vitin e kaluar me lëshimin e ChatGPT. Në vitin 2023, teknologjia e bazuar në të ashtuquajturat modele të gjuhëve të mëdha jo vetëm që u përmirësua - versioni i fundit i ChatGPT thuhet se është dhjetë herë më i avancuar se paraardhësi i tij - qeveritë, kompanitë dhe individët lëvizën shpejt për të shfrytëzuar potencialin e tij. Kjo shkaktoi de-

bate të nxehta nëse AI po lëshon një epokë të re të krijimtarisë dhe prosperitetit njerëzor, apo po hap një kuti të Pandorës që do të prodhojë një të ardhme makthi. Optimistët vunë në dukje se si AI po nxirrte zbulime shkencore me një ritëm të paprecedentë në një sërë fushash, duke mundësuar dizajnimin e shpejtë të ilaçeve, zhbllokimin e mistereve mjekësore dhe zgjidhjen e problemeve matematikore në dukje të pazgjidhshme. Pesimistët paralajmëruan se teknologjia po zhvillohet më shpejt se aftësia e njerëzve për të vlerësuar dhe zbutur dëmin që mund të shkaktojë, qoftë kjo duke krijuar papunësi masive, duke forcuar pabarazitë ekzistuese shoqërore ose duke shkaktuar zhdukjen e njerëzimit. Geoffrey Hinton, një nga pionierët e AI, la punën e tij në Google për të paralajmëruar për rreziqet e AI dhe udhëheqës të teknologjisë si Elon Musk dhe Steve Wozniak nënshkruan një letër të hapur duke paralajmëruar se AI përbën një “rrezik të thellë për shoqërinë dhe njerëzimin”. Ndërkohë, skeptikët argumentuan se shumë nga premtimet e AI do të prishen sepse modelet së shpejti do të fillojnë të trajnohen mbi rezultatet e tyre, duke i bërë ata të divorcohen nga sjellja aktuale njerëzore. Qeveritë duket se nuk po lëvizin mjaft shpejt, qoftë individualisht apo

kolektivisht, për të shfrytëzuar përfitimet e AI dhe për të kontrolluar rreziqet e saj.

Tensionet SHBA-Kinë vazhdojnë të ziejnë.

Me fillimin e vitit 2023, tensionet SHBA-Kinë dukej se po lehtësoheshin. Nëntorin e kaluar, Joe Biden dhe Xi Jinping patën një takim produktiv në margjinat e samitit të G-20 në Bali. Sekretari i Shtetit Antony Blinken ishte vendosur të vizitonte Pekinin në shkurt për të diskutuar vendosjen e “pamave” në rivalitetin gjithnjë e më të tensionuar gjeopolitik të dy vendeve. Por më pas një tullumbace kineze e mbikëqyrjes u shfaq mbi Shtetet e Bashkuara. Ai u zhvendos në të gjithë vendin për një javë përpara se një F-22 Raptor i Forcave Ajrore të SHBA-së ta rrëzonte atë në brigjet e Karolinës së Jugut. Pekini këmbënguli se balona ishte hedhur jashtë kursit ndërsa monitoronte motin, një shpjegim që Shtetet e Bashkuara e hodhën poshtë. Incidenti ndezi pasionet politike në Shtetet e Bashkuara dhe bëri që Blinken të shtynte vizitën e tij në Pekin. Më shqetësuese, zyrtarët kinezë refuzuan të pranonin një telefonatë nga Sekretari i Mbrojtjes i SHBA-së, Lloyd Austin pas rrëzimit të balonës, duke theksuar mungesën e një kanali komunikimi të vendosur midis dy superfuqive. Blinken

më në fund udhëtoi në Pekin në qershor për ato që zyrtarët e Departamentit të Shtetit i quajtën bisedime “konstruktive”. Këto biseda nuk e ndaluan Uashingtonin të vendoste kufizime shtesë në tregtinë me Kinën ose të bindte Pekinin të lehtësonte ngacmimet e tij ndaj Tajvanit, Filipineve ose forcave ushtarake amerikane në Azi. Biden dhe Xi u takuan në nëntor në margjinat e Forumit të Liderëve të APEC 2023 në San Francisko. Bisedimet prodhuan disa marrëveshje të vogla por jo përparime të mëdha. Marrëveshja për një modus vivendi vazhdon t’u shmanget dy vendeve më të fuqishme të botës.

Hamasi sulmon Izraelin

Lindja e Mesme dukej premtuese në fund të shtatorit 2023. Marrëveshjet e Abrahamit po thellonin lidhjet midis Izraelit dhe vendeve arabe. U shtuan spekulimet se Arabia Saudite së shpejti mund të vendosë marrëdhënie diplomatike me Izraelin. Një armëpushim në luftën e ashpër civile të Jemenit ishte duke u mbajtur. Këto tendenca e shtynë Këshilltarin e Sigurisë Kombëtare, Jake Sullivan, të deklaronte: “Rajoni i Lindjes së Mesme është më i qetë sot se sa ka qenë në dy dekada tani”. Kjo ndryshoi vetëm tetë ditë më vonë, më 7 tetor, kur Hamasi sulmoi Izraelin. Rreth 1200 izraelitë u vranë, dita më vdekjeprurëse në historinë e Izraelit. Rreth 240 persona u morën peng. Duke u zotuar për të zhdukur Hamasin, Izraeli filloi sulmet ajrore kundër Gazës dhe më pas pushtoi Gazën veriore. Një pauzë e negociuar në luftimet në fund të nëntorit siguroi lirimin e afërsisht njëqind pengjeve. Por luftimet rifilluan shpejt me trupat

izraelite që lëviznin në jug të Gazës. Numri në rritje i vdekjeve për civilët palestinezë, shumica prej tyre gra dhe fëmijë, nxiti ankesat në mbarë botën se Izraeli po kryente krime luftarake. Izraeli mohoi akuzat, duke argumentuar se Hamasi po përdorte civilët palestinezë si mburoja njerëzore. Joe Biden mbështeti pa mëdyshje të drejtën e Izraelit për t’u hakmarrë dhe udhëtoi në Izrael në fillim të konfliktit për të treguar mbështetjen e tij. Sidoqoftë, në fillim të dhjetorit, zyrtarët amerikanë po i kërkonin publikisht Izraelit të bënte më shumë për të mbrojtur civilët ose të rrezikonte “humbjen strategjike”. Frika fillestare se konflikti me Gazën mund të çojë në një luftë më të gjerë në Lindjen e Mesme, e cila u lehtësua deri në fund të vitit, por nuk u zhduk. Si do të përfundojë konflikti dhe çfarë do të pasojë, mbeten pyetje të hapura.

Temperaturat globale theyejnë rekorde.

Ndryshimet klimatike nuk janë më një kërcënim për të ardhmen. Është realiteti i ri i botës. Dy mijë e njëzet e tre është ndoshta viti më i nxehtë i regjistruar. Tem-

peraturat globale nuk kanë qenë kurrë kaq të larta në 125,000 vjet, dhe ato janë gati të kalojnë kufirin prej 2 gradë Celsius të parashikuar në Marrëveshjen e Parisit të 2015-ës. Rezultati ka qenë ngjarje ekstreme të motit në mbarë globin, duke filluar nga zjarret historike deri te thatësira ekstreme e deri te përmbytjet rekord. Frazat dikur e paqartë “temperatura e llambës së lagësht” hyri në leksik pasi njerëzit në mbarë botën mësuuan drejtpërdrejt se temperaturat e larta të kombinuara me lagështinë e lartë mund të vrasin. Optimistët vunë në dukje zhvillimet që mund t’i kthenin gjërat. Investimet totale në energjinë e pastër janë rritur. Kostoja e energjisë së erës dhe diellit vazhdon të bjerë dhe shumë emetues do të arrijnë kulmin e emetimeve në dekadat e ardhshme. Hidrogjeni po shpallet si burim i energjisë së pastër. Sipërmarrjet e para komerciale që synojnë thithjen e dioksidit të karbonit nga atmosfera po bëhen funksionale, ndërsa shkencëtarët eksperimentojnë me “erozionin e përmirësuar të shkëmbinjve” që përdor minerale si bazalt për të thithur pasivisht dioksidin e karbonit. Megjithatë, mbeten dyshime serioze se sa shpejt dhe sa gjerësisht mund të rriten teknologjitë tilla, veçanërisht kur prodhimi i karburanteve fosile dhe emetimet vazhdojnë të rriten. Diplomatët u mblodhën në forume solemne si Konferenca e njëzet e tetë e Palëve (COP-28) për të diskutuar planet dhe marrëveshjet. Por këto takime dukej se vërtetonin thënien se “kur gjithçka thuhet dhe bëhet, më shumë thuhet se bëhet”. Njerëzimi mund të ketë humbur shansin e tij për të shmangur ndryshimet katastrofike klimatike.

Kryeministri Rama mohon fjalët e veta: Ballkani i Hapur nuk është mbyllur!

Kryeministri Rama duket se ka ndryshuar sërish mendim sa i përket projektit "Ballkani i Hapur". Ndryshe nga gjashtë muaj më parë ku deklaroi të mbyllur misionin e Ballkanit të Hapur, këtë të shtunë u shpreh se ai asnjëherë nuk e kishte deklaruar të mbyllur nismen e Ballkanit të Hapur, duke theksuar se deklaratat e tij të mëparshme janë keqkuptuar.

Duke folur në një konferencë të fundvitit me gazetarët, Rama tha se "sot po e marr vesh se unë e paskam mbyllur Ballkanin e Hapur se nuk më rezulton që unë të kem bërë ndonjë mbyllje, madje unë e kam shpjeguar që Ballkani i Hapur nuk hapet dhe nuk mbyllet me një çelës nga një person apo nga njëra palë".

Ai u pyet nga gazetarët për deklaratën e tij në korrik, kur kishte thënë se Ballkani i Hapur ishte një nismë për "ta shtyrë përpara Procesin e Berlinit dhe se e kishte kryer atë mision për të cilin lindi".

Duke iu përgjigjur pyetjes, Rama tha: "Unë nuk kam thënë asnjëherë që kam mbyllur Ballkanin e Hapur se është dhe si shprehje qesharake. Unë kam thënë diçka krejt tjetër që është thënë në një kontekst të caktuar dhe shprehimisht kam thënë që e ka kryer misionin e vet në atë kontekst, por që nisma në vetvete është një nismë që është si nisma të tjera dhe që nuk hapet dhe nuk mbyllet nga unë."

Kujtojmë se në një intervistë për Euronews Albania, në korrik të këtij viti Rama tha se kjo nismë e ka përfunduar misionin për të cilin lindi. "Në tetor Shqipëria pret për herë të parë që kur në 2014-tën Angela

Merkel hapi procesin, Samitin e Berlinit në Ballkan, në Tiranë dhe është një samit jashtëzakonisht i rëndësishëm sepse ne jemi përgatitur për një hap të madh përpara, po punojmë me Bashkimin Europian për një plan të ri financimi dhe mbështetje ekonomike të gjithë vendeve të rajonit që duam shumë ta konkretizojmë në Samitin e Berlinit në tetor dhe është një plan real. Ursula Von der Leyen në Bratislavë e dha një mesazh të parë lidhur me planin për të rritur financimin, për të rritur aksesin e Ballkanit Perëndimor në tregun e përbashkët europian. Ndërkohë që duhet të merremi me këtë, natyrisht që Procesi i Berlinit është aksi ynë kryesor. **Ballkani i Hapur ishte një iniciativë që lindi nga nevoja për ta shtyrë përpara Procesin e Berlinit dhe e ka kryer atë mision për të cilin lindi. Ne duhet të futemi me kokë tani në Procesin e Berlinit sepse e kemi këtë mundësi, e kemi Procesin e Berlinit në Tiranë.** Kështu deklaronte Kryeministri Rama në atë kohë dhe në media, gjerësisht u analizua mbyllja e tij.

Nisma Ballkani i Hapur, e cila fillimisht është quajtur Mini Schengen, është ndërmarrë më 10 tetor 2019, në Novi Sad, dhe është nënshkruar nga presidenti i Serbisë, Aleksandar Vuçiq, kryeministri i Shqipërisë, Edi Rama dhe kryeministri i atëhershëm i Maqedonisë së Veriut, Zoran Zaev.

Nisma u kundërshtua nga opozita në Shqipëri dhe është refuzuar nga Kosova, Mali i Zi dhe Bosnje e Hercegovina.

Në kuadër të saj janë arritur disa marrëveshje, si për bashkëpunim ekonomik dhe lëvizje të lirë.

Lidhur me paralajmërimin e Ramës për shuarjen e saj, presidenti i Serbisë Aleksandar Vuçiq kishte thënë asokohe se "nuk mund ta besojë se ai [Rama] e ka thënë një gjë të tillë".

Rama konfirmoi se nisma rajonale vazhdon dhe për ta konkretizuar këtë solli në vëmendje, panairin e verërave që u mbajt pak kohë më parë në Beograd, duke e cilësuar atë si produkt të kësaj nisme.

"Ajo nismë vazhdon, që të jemi shumë të qartë dhe Shqipëria as nuk e ka mbyllur se nuk e mbyll dot një palë", sqaroi Rama.

Duket se Kryeministri Rama, e hap dhe mbyll siparin e këtij projektit në varësi të asaj që ofron Bashkimi Europian.

Ndonëse Samiti i Procesit të Berlinit u mbajt këtë vjeshtë në Tiranë, solli pak rezultat ekonomik dhe politik, ndërkohë e gjithë ngjarja për fat të keq u sfumua nga sulmi izraelit në Gaza, duke bërë që ky event me rendësi për integrimin e Shqipërisë dhe rajonit në BE të marrë jehone vetëm nga folklori ballkanik.

Mesazhi “Urbi et Orbi”

Papa Françesku: Me sytë e ngulur te Krishti Fëmijë, kërkoj paqe në Botë

Nga Lozha qendrore e Bazilikës së Shën Pjetrit, Papa Françesku shqipton mesazhin tradicional të Krishtlindjes dhe e çon mendjen në Tokën e Shenjte, nën dhunë: “Të ndalen operacionet ushtarake dhe t’u hapen dyert ndihmave”. Pastaj, lutjet për Ukrainën, Sirinë, Libanin, Jemenin, Korenë, Afrikën. Ati i Shenjtë denoncon masakrat e shumta ndaj të pafajshmëve në botë dhe tregtinë e armëve, që “lëviz fijet e luftërave”: “Sa para publike destinohen për armatime”

Të dashur vëllezër dhe motra, Gëzuar Krishtlindjen! Sytë dhe zemrat e të krishterëve anembanë botës drejtohen sot nga Betlehemi; atje ku këto ditë mbretëron dhimbja dhe heshtja, kumboi lajmi i pritur ndër shekuj: “Për ty lindi Shëlbuesi, që është Krishti Zot” (Lk 2,11). Janë fjalët e engjëllit në qiellin e Betlehemit e na drejtohen edhe neve. Mbushem me besim dhe shpresë kur mësojmë se Zoti lindi për ne; se Fjala e përjetshme e Atit, e Hyjit të pafundëm, e bëri shtëpinë e tij

mes nesh. Ai u mishërua, erdhi “të jetojë mes nesh” (Gjn 1,14): ja lajmi që ndryshon rrjedhën e historisë!

Me këto fjalë të Papës fillon mesazhi Urbi et Orbi, që Ati i Shenjtë, siç është traditë, ia drejton për Krishtlindje Romës dhe botës. E me këto fjalë, redaksia e gjuhës shqipe në Radio Vatikan / Vatican News, iu uron të gjithë juve, për shumë mot Krishtlindjen. Foshnja hyjnore sjellte bekime e gëzime në të gjitha familjet e në jetën tuaj. Në Betlehem – shpjegoi sot

Papa në mesazhin *Urbi et Orbi* – shpallet një “gëzim i madh” (Lk 2:10). Çfarë gëzimi? Jo lumturia kalimtare e botës, jo gëzimi i argëtimit, por një gëzim “i madh” sepse na bën “të mëdhenj”. Sot ne, qeniet njerëzore, me kufizimet tona, rrokim sigurinë e një shprese të paparë, atë që na kujton se lindëm për Parajsë. Po, vëllai ynë Jezusi erdhi për ta bërë Atin e tij, Atin tonë: Fëmijë i brishtë, ai na zbulon butësinë e Perëndisë; e edhe shumë më tepër: Ai, Biri i vetëm i Atit, na jep “fuqinë për t’u bërë bij të Zotit” (Gjoni 1:12).

Ja pra gëzimi që ngushëllon zemrën, përtërin shpresën e dhuron paqen: është gëzimi i Shpirtit Shenjt, gëzimi se jemi fëmijë të dashur.

Vëllezër dhe motra, – nënvizoi Ati i Shenjtë – sot në Betlehem mes errësirës së tokës u ndez kjo flakë e pashuar, sot mbi errësirën e botës, sundon drita e Zotit “që ndriçon çdo njeri” (Gjoni 1,9). Le të gëzohemi për këtë hir. Gëzoju ti, që e ke humbur besimin dhe sigurinë, sepse nuk je më vetëm: Krishti lindi për ty! Gëzohu ti, që hoqe dorë nga shpresa, sepse Zoti po ta jep dorën: nuk të jep gishtin, por të shtrin dorën e tij të vogël prej ferishteje, për të të çliruar nga frika e nga mundimi dhe për të të treguar se në syte e tij ti vlen ma shumë se çdo gjë tjetër. Gëzohu, ti që nuk mund të gësh paqe në zemrën tënde, sepse për ty është përmbushur profecia e lashtë e Isaiesë: “Na lindi një fëmijë, na u dha një djalë [...] emri i tij do të jetë: [...] Princi i Paqes” (9.5). Me Të “paqja nuk do të ketë mbarim” (9.6).

Në Shkrimin Shenjt, Princit të Paqes i kundërvihet “princi i kësaj bote” (Gjn 12,31), i cili, duke mbjellë vdekjen, vepron kundër Zotit, “dashuronjësit të jetës” (Dija, 11,26). E shohim në veprim në Betlehem kur, pas lindjes së Shëlbuesit, ndodh masakra e të pafajshmëve. Sa masakra të të pafajshmëve në botë: në barkun e nënës, në rrugët e të dëshpëruarve në kërkim të shpresës, në jetën e shumë fëmijëve, fëmijëria e të cilëve është shkatërruar nga lufta. Janë Jezusët e vegjël të sotëm.

Pra, t’i thuash “po” Princit të Paqes, do të thotë t’i thuash “jo” luftës, çdo lufte, vetë logjikës së luftës, udhëtim pa cak, humbje pa fitues, çmenduri pa justifikime – vuri në dukje Papa gjendjen aktuale, në të cilën ndodhet bota. – Por për t’i thënë “jo” luftës, duhet t’i thuash “jo” armëve. Mbase, nëse njeriu, zemra e të cilit është e paqëndrueshme dhe e plagosur, mban mjete vdekjeje në duar, herët a vonë do t’i përdorë. E si mund të flasim për paqe, nëse rritet prodhimi, shitja dhe tregtia e armëve? Sot,

si në kohën e Herodit, kompletet e së keqes, që i kundërvihen dritës hyjnore, lëvizin nën hijen e hipokrizisë dhe të fshehjes: sa masakra të armatosura ndodhin në heshtje shurdhuese, pa dijeninë e shumëkujt! Populli, që nuk do armë, por bukë, që lufton për të ecur përpara dhe për të kërkuar paqen, nuk e di sa para publike përdoren për armatim. E pra, ai duhet ta dijë! Duhet folur, duhet shkruar për të, që t’i dimë interesat dhe fitimet të cilët i lëvizin fijen e luftërave.

Isaia, i cili profetizoi Princin e Paqes, shkroi për një ditë kur “një komb nuk do ta ngrëjë më shpatën kundër një kombi tjetër”; për një ditë, në të cilën njerëzit “nuk do të mësojnë më artin e luftës”, por “do t’i shkrijnë shpatat e tyre dhe do t’i bëjnë parmenda e shtizat e tyre do t’i shndërrojnë në drapinj” (2.4). Me ndihmën e Zotit le të bëjmë çmos që ajo ditë të afrohet! – kërkoi Françesku, duke përmendur më pas vendet e planetit, më të përflakura nga konfliktet.

U afroftë në Izrael dhe Palestinë, ku lufta trondit jetën e

atyre popullsive. I përqafoj të gjithë, në veçanti bashkësitë e krishtera të Gazës dhe të gjithë Tokës Shenjte. Kam në zemër dhimbjen për viktimat e sulmit të dhunshëm të 7 tetorit dhe përsëris thirrjen e ngutshme për lirim të atyre që janë ende peng. Lutem të marrin fund operacionet ushtarake, me pasojat e tyre të frikshme të viktimave të pafajshme civile dhe të korrigohet situata e dëshpëruar humanitare duke lejuar mbërritjen e ndihmave. Mos vazhdoftë ushqimi i dhunës dhe i urrejtjes, por të zgjidhet çështja palestineze, përmes dialogut të sinqertë dhe këmbëngulës ndërmjet palëve, të mbështetur nga një vullnet i fortë politik dhe nga ndihma e bashkësisë ndërkombëtare.

Mendimi im shkon më pas te popullsia e Sirisë së martirizuar, si dhe tek ajo e Jemenit, që vijon të vuajë. Mendoj për popullin e dashur libanez dhe lutem që së shpejti të gjejnë stabilitet politik dhe social.

Me sytë e ngulur te Krishti Fëmijë, kërkoj paqe për Ukrainën. Ta përtërijmë afërsinë tonë shpirtërore dhe njerëzore me popullin e saj të munduar, që me mbështetjen e secilit prej nesh ta ndiejnë konkretësinë e dashurisë së Zotit.

U afroftë dita e paqes përfundimtare ndërmjet Armenisë dhe Azerbajxhanit. U inkurajofte nga vazhdimi i nisave humanitare, kthimi i të shpërngulurve në shtëpitë e tyre lirisht dhe në siguri si dhe respekti i ndërsjellë për traditat fetare dhe vendet e kultit të çdo bashkësie.

Të mos harrojmë tensionet dhe konfliktet që tronditin rajonin

e Sahelit, Bririn e Afrikës, Sudanin, si dhe Kamerunin, Republikën Demokratike të Kongo dhe Sudanin e Jugut.

Ardhtë dita kur lidhjet vëllazërore në gadishullin Korean do të forcohen, duke hapur shtigje dialogu dhe pajtimi që mund të krijojnë kushtet për paqe të qëndrueshme.

Biri i Zotit, që u bë Fëmijë i përvujtë, frymëzofte autoritetet politike dhe të gjithë njerëzit vullnetmirë në kontinentin amerikan, që të gjenden zgjidhje të përshtatshme për të kapërcyer mosmarrëveshjet sociale dhe politike, për të luftuar kundër formave të varfërisë që fyejnë dinjitetin e njerëzve, për t'i rrafshuar pabarazitë dhe për të përballuar fenomenin e dhimbshëm të migrimit – vijoi Ati i Shenjtë.

Nga Shpella e Betlehemit, Foshnja na kërkon të jemi zëri i atyre që nuk kanë zë: zëri i të pafajshmëve, që vdiqën për mungesë uji dhe buke; zëri i atyre që nuk gjejnë punë ose e kanë humbur; zëri i atyre që detyrohen të largohen nga atdheu në kërkim të një ardhmërie më të mirë, duke rrezikuar jetën e tyre në udhëtime sflitëse dhe në mëshirën e trafikantëve të

paskrupullt.

Vëllezër dhe motra, – iu drejtua Papa besimtarëve, që e kishin mbushur plot Sheshin e Shën Pjetrit – po afron koha e hirit dhe e shpresës së Jubileut, e cila do të fillojë pas një viti. Kjo periudhë e përgatitjes është mundësi për kthimin e zemrës; për t'i thënë “jo” luftës dhe “po” paqes; për t'iu përgjigjur me gëzim ftesës së Zotit që na thërret, ashtu siç profetizoi Isaia, “për t'u sjellë lajme të mira të varfërve, / për të lidhur plagët e zemrave të thyera, / për të shpallur lirinë e skllëvërve, / për lirim të burgosurve (Is. 61,1).

Këto fjalë u përmbushën në Jezusin (shih Luka 4:18), që lindi sot në Betlehem. Ta mirëpresim, t'ia hapim zemrat Atij, Shëlbuesit, Princit të paqes! – me këto fjalë e përfundoi Papa Françesku mesazhin Urbi et Orbi.

Në përfundim, të gjithë atyre, që morën bekimin e tij apostolik, edhe përmes mjeteve të komunikimit, Ati i Shenjtë u dha ndjesën e plotë sipas normave të zakonshme të Kishës Katolike, që parashikojnë pendesën e rrëfimin e mëkateve./Vaticannews-Argumentum.al

Dear readers and followers of Argumentum.al

On the third anniversary of the founding of the online media Argumentum.al, now it comes in the version of a monthly magazine which you can browse online from April 2022.

This monthly publication offers a clear combination of news on Albania, the Western Balkans and the world, as well as opinions and analyses of events taking place during the month.

Thanking each of you for your attention and trust in our media, we promise that we will continue to publish objective analysis on key developments in the country, region, Europe and the world.

Argumentum.al strives to be an authoritative source of journalism with analyses and comments on international relations, world politics and a wide range of issues of global importance by publishing exclusive materials. This is done thanks to the contribution of some of the well-known names of Albanian politics and journalism and other local and foreign collaborators. At the same time, Argumentum.al is open for comments and opinions by its readers.

Read on domestic and international issues in the magazine Argumentum.al free of charge in Albanian and English!

“Argumentum”, an intellectual process...

Albania's parliament lifts the legal immunity of former prime minister Sali Berisha

The Albanian Parliament voted on Thursday in favor of the Special Prosecution Office of Albania (SPAK) request to lift the immunity of former Prime Minister Sali Berisha, paving the way for his arrest on suspicion of corruption.

Prosecutors urged lawmakers last week to lift Berisha's parliamentary immunity because he had not complied with the order to report to SPAK every two weeks and not leave the country while under investigation for corruption.

With 75 votes in favor, the Parliament approved the request to lift Berisha's parliamentary immunity on Thursday.

In October, SPAK announced that Berisha is accused of corruption in a case involving his son-in-law, Jamarbër Malltezi, related to the illegal privatization of the Partizani sports complex.

The opposition attempted to obstruct the vote by throwing smoke grenades in the parliamentary session, which was secured by a large number of security guards, while protesters outside the Parliament building opposed the decision.

Speaking during the protest near the Parliament, Berisha called the decision unconstitutional.

"The anti-democratic Parliament voted against every constitutional and legal procedure for the removal of my immunity and my arrest. This decision will not destroy the opposition, but it will mobilize it to the highest level with the motto: 'today or never', and will give the most deserved answer to this regime,"

said Berisha.

The Democratic Party, through a statement to the media, expressed that the deputies of this party remain determined to support SPAK and the removal of immunity for any person requested by the judiciary.

"This is an established standard and will always be followed by the Democratic Party and its deputies. The abnormal functioning of parliamentary sessions prevented the participation and voting of the Democratic Party parliamentary group in favor of lifting the immunity for Deputy Sali Berisha," the statement said.

"The Democratic Party deputies will never be part of scenarios prepared by Edi Rama and Sali Berisha to use them as an argument to escape justice. They did everything to block and disable justice but failed," the statement continued.

According to the Democratic

Party, the shameful performance that the Rama-Berisha duo offers every Thursday to Albanians, the lack of debate, and the blockage of parliamentary life are acts that serve a failed government and an opposition segment that together tries to escape justice.

"The Democratic Party is determined to support SPAK and thorough, fair investigations for all government officials or former government officials who have abused the trust of Albanians and appropriated their wealth," the statement concludes.

Meanwhile, the Parliament will inform the prosecutors about today's decision, and it is then expected that they will address the court regarding the measures against Berisha.

On Monday, the Parliament's Mandate Committee brought the request to lift Berisha's immunity to a vote at the request of prosecutors.

In North Macedonia, the political parties agree on the date of the elections

TIRANA, 4 December 2023

The leaders' meeting was held in the Assembly of North Macedonia, where the heads of parliamentary political parties were invited.

As Prime Minister Dimitar Kovacevski said after the meeting, they discussed the European integration of North Macedonia, changes to the Electoral Code in accordance with OSCE/ODIHR recommendations, as well as the date of regular presidential and parliamentary elections that will be held in 2024.

“What we found in the meeting is that the regular elections will be held on April 24, namely the first round of presidential elections, and May 8 for the second round of presidential and parliamentary elections. According to the law, from January 28 there will be a technical government, that is, the ‘Perzhino government’ and the legal obligation that I have as prime minister will be fulfilled and of course the coalition agreement will also be fulfilled”, said Prime Minister Kovacevski.

The chairman of the largest opposition party VMRO-DPMNE, Hristijan Mickoski, said that three important conclusions were reached at the leaders' meeting. Speaking about the need to approve constitutional amendments, as a condition for continuing the country's European integration path, he said that at this moment the conditions for constitutional changes have not been created.

He also said that an agreement was reached on changes to the Electoral Code in accordance with the recommendations of the OSCE and ODIHR, but he emphasized that the rule that the changes should be approved 6 months before the start of the election campaign was not respected.

“We agreed that the first round of presidential elections will be held on April 24, 2024, while the second round of presidential elections together with parliamentary elections will be held on May 8, 2024,” Mickoski said.

“Urbi et Orbi”

Pope Francis: Appeal for peace in the Middle East

Pope Francis said in his Christmas message on Monday that children dying in wars, including in Gaza, are the “little Jesuses of today” and that Israeli strikes there were reaping an “appalling harvest” of innocent civilians.

In his Christmas Day “Urbi et Orbi” (to the city and world) address, Francis also called the Oct. 7 attack on Israel by Hamas militants “abominable” and again appealed for the release of around 100 hostages still being held in Gaza.

Speaking from the central balcony of St. Peter’s Basilica to thousands of people in the square below, he took another swipe at the armaments industry, saying it ultimately controlled the “puppet-strings of war”.

The 87-year-old Francis, celebrating the 11th Christmas of his pontificate, called for an end to conflicts, political, social or military, in places including Ukraine, Syria, Yemen, Lebanon,

Armenia and Azerbaijan, and he defended the rights of migrants around the world.

“How many innocents are being slaughtered in our world! In their mothers’ wombs, in odysseys undertaken in desperation and in search of hope, in the lives of all those little ones whose childhood has been devastated by war. They are the little Jesuses of today,” he said.

He gave particular attention to the Holy Land, including Gaza, where, according to Palestinian health officials, Israeli air strikes killed at least 78 people in one of the besieged enclave’s deadliest nights of Israel’s 11-week-old battle with Hamas.

“May it (peace) come in Israel and Palestine, where war is devastating the lives of those peoples. I embrace them all, particularly the Christian communities of Gaza and the entire Holy Land,” Francis said.

Pull it but don't cut it! Peace after the storm! Halfway business! The belerian dilemma! Techinque is ok, politics awkward!

REALPOLITIK FLASH NO. 61

| 2 - 27 DECEMBER 2023

| EXCLUSIVELY FOR ARGUMENTUM

On the 5 major diplomatic events briefly with only 1.000 words by the well-known analyst,

DR. JORGJI KOTE *GRAND MASTER*

1.

Pull but don't cut it! This was the main message of the EU – China Summit on 10 December in Peking. Nice words, courtesy meetings among their top leaders promises, statements and some remarks just to “pass the river”. Well, such a relaxed climate is natural. The EU is on the eve of its new elections next June, with the far right on the offensive. It won recently in Slovakia, in the Netherlands and it is becoming ready in other large states. The war in Ukraine is adding to the tensions there in political, economic and military terms. Thus, it is not interested for the time being to escalate the conflict with China, it needs a little relaxation and reflection, without opening new battlefields.

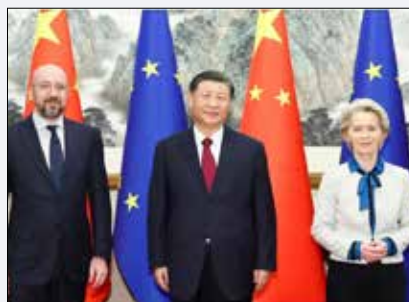
Likewise, China is encountering its own political, economic and military challenges. Hence, it is also interested for a provisional détente with the EU and the USA, which was also shown these days in the meeting between Xi Jinping and President Biden. This is

why the EU – China Summit this time was calm.

2.

Peace after the storm occurred during the visit by Turkish President Erdogan in Athens

on 9 December. With positive, approaching and reconciling messages from both sides. After explosive tensions and frictions some time ago, when Erdogan and Mitsotakis could not even shake hands. Whereas a day before his departure to Athens where he was received with pomp and glamour, Erdogan addressed to Mitsotakis “my friend, we can resolve any problem between us with political will”. This change in their political behaviour was natural, since both countries have sur-

passed their delicate electoral period, both won easily another term and they are not threatened by their divided opposition. Thus, both countries need some peace after the storm, have a moment's respite and be focused in other areas with tensions within and out of NATO and the EU.

3.

Halfway business! This may be said about the latest decision by the EU Council related to support for Ukraine on 14 December. With lots of difficulties, only after the Hungarian PM Orbán left the room, they agreed to open accession negotiations with Ukraine and Moldova and give the candidate status to Georgia. Undoubtedly a good achievement of this Summit, especially in the current state with no good news for Ukraine from the battlefield and its Western allies. Thus, this is a major encouraging message for Ukraine. Un-

fortunately, they failed to adopt the package of aids of 50 Billion which is so necessary for Ukraine. Likewise, no progress was made in the Summit with Western Balkan countries except, as we say in Albania, “kind words but stones in the basket”; this is mainly due to the situation in our countries, the tension between Serbia – Kosovo, the blocking of the accession process from Sofia against Skopje and Tirana from Athens. Therefore, despite many expectations, this Summit was even less than a semi-finished business. And this is expected to last long, since in the next June will be European elections, in

November the US presidential elections, then the election of their highest leading structures and so on.

4.

Belerian is similar to the hamletian dilemma. But the second one is political and is emerging between Greece and Albania. To give or not to give permission to Beleri to swear? – this is the question! If such a permission won't be given, Athens will say “climb on my elbow and see Istanbul but not Brussels” and the whole work hitherto will be in vain. To give such a permission would mean to breach the law and our justice. But then, why do we have diplomacy, we are also members of the UN Security Council. Diplomacy is there to be creative. In other words, it can make a legal adjustment that would permit such a swear; this is a matter of months if not weeks. We do not want sovereignty but Europeanism. Rama says that we are a European state; but about Greece? Therefore, we should put quickly an end to such an artificial dilemma

with the necessary concessions and compromises. Don't forget, it is us that need to open negotiations not Greece!

5.

Technique is ok, politics awkward! On 14 December, after his return from the EU – Western Balkans Summit in Brussels, Prime Minister Rama held a Press Conference, trying to turn the negative into positive news. He highly praised over 1000 officials involved in negotiations during the screening process. Now, to be frank, there are not so many negotiators; to be accurate, we are talking on a large number of officials involved from different ministries, agencies, the Assembly and others. But one cannot call them negotiators, for this will overshadow the true negotiators who are not more than 50. Moreover, he promised to hold a festive ceremony and remunerate them with an additional salary. However, as we have mentioned before, our problem and hindrance in this respect is not the negotiation and the technical aspect, as Rama tends to say.

I know this dossier well, since I was engaged with it for 10 years as diplomat in our Mission to the EU in Brussels and in Berlin; hence, I know that our negotiators, from the beginning in the year 2000 and on have been to the height of their task. This was also thanks to their training abroad with the EU

On 14 December, after his return from the EU – Western Balkans Summit in Brussels, Prime Minister Rama held a Press Conference, trying to turn the negative into positive news. He highly praised over 1000 officials involved in negotiations during the screening process. Now, to be frank, there are not so many negotiators; to be accurate, we are talking on a large number of officials involved from different ministries, agencies, the Assembly and others. But one cannot call them negotiators, for this will overshadow the true negotiators who are not more than 50. Moreover, he promised to hold a festive ceremony and remunerate them with an additional salary. However, as we have mentioned before, our problem and hindrance in this respect is not the negotiation and the technical aspect, as Rama tends to say.

support. Eventhough later on many of them were fired due to political rotation. But our biggest problem and evil has been and remains our politicians and leaders with their erroneous policies at home and abroad. It is because of them that we have had continuous problems until we reached to the case “Beleri”. But not only that, similar problems, delays and obstacles are also in the fight against crime, corruption, affairs and scandals, lack of dialogue with op-

position and others. All these and other concerns are also mentioned in the Conclusions of the EU Council of 14 December. So, caution, negotiators come and go, it is much easier for them to do their job; likewise, the difficulties are not with translation but with the implementation of laws and terms in which we agree; for it is not tecnics, but politics that decides. But ofen it is turned into an anti-integration despite its sounding names.

UN approves Gaza aid resolution without an appeal for ceasefire

The UN says more than a half-million people are starving in Gaza because not enough food has entered the besieged territory as Israel keeps up its blistering campaign of airstrikes and ground operations for over 10 weeks.

The UN Security Council passed a new resolution that calls for speeding up humanitarian aid deliveries into Gaza but without the original call for an “urgent suspension of hostilities” between Israel and Hamas.

The vote in the 15-member council was 13-0 with the United States and Russia abstaining. The vote followed a US veto of a Russian amendment that would

have restored the call for a suspension of hostilities. That vote was 10 members in favour, the US against and four abstentions. The revised text was negotiated during a week and a half of high-level diplomacy by the United States, and the United Arab Emirates on behalf of Arab nations and others.

US Ambassador Linda Thomas-Greenfield said late Thursday that Washington, Israel’s closest ally, backed it. The US abstention avoided a second veto of a Gaza resolution following Hamas’ surprise 7 October attacks inside Israel.

The UN says more than a half-million people are starv-

ing in Gaza because not enough food has entered the besieged territory as Israel keeps up its blistering campaign of airstrikes and ground operations for over 10 weeks.

Palestinian officials said Friday that the death toll has now exceeded 20,000 — around 1% of the territory’s prewar population. The Health Ministry in Gaza does not differentiate between civilian and combatant deaths.

Israel says more than 130 of its soldiers have died in its ground offensive after Hamas militants raided southern Israel on 7 October, killing about 1,200 people — mostly civilians — and taking about 240 hostages.

Adresa: Njësia bashkiake nr. 5, Rruga "Abdyl Frasheri", Ndërtesa 8, Tiranë, Shqipëri

Tel: +355 (0) 68 82 01 720

**Email: redaksia.argumentum@gmail.com,
info@argumentum.al**

NUIS/NIPT: L91415033Q

Twiter : [Argumentum_al](#)

Facebook: [argumentum.al](#)

Instagram: [argumentumnews](#)

© Argumentum. All rights reserved